

NASZA GMINA

BIULETYN INFORMACYJNY GMINY SZCZUROWA

ISSN 2657-683X • NUMER 3/2021 • www.szczurowa.pl • GAZETA BEZPŁATNA

Otwarcie Przedszkola Integracyjnego oraz Gminnego Żłobka w Strzelcach Małych

Kształtowanie tego, kim jesteśmy i jak będziemy żyć rozpoczyna się właśnie w takim miejscu jak nowe Przedszkole Integracyjne i Gminny Żłobek w Strzelcach Małych - tymi słowami Wójt Gminy Szczurowa Zbigniew Moskal rozpoczął swoje przemówienie podczas uroczystego otwarcia nowego obiektu edukacyjnego w naszej gminie.

To właśnie w tym budynku przez ponad 100 lat funkcjonowała szkoła podstawowa, która została zlikwidowana w 2014 roku. Obecnie, po upływie siedmiu lat placówka (która teraz służy najmłodszym mieszkańcom naszej gminy oraz ich rodzinom) na nowo tętni życiem. Warto również dodać, że otwarcie nastąpiło w wyjątkowy dzień - Dzień Przedszkolaka.

Pobyty w przedszkolu to jeden z najważniejszych momentów w życiu człowieka - to wtedy chłonny umysł dziecka „uczy się uczyć”, poznaje świat, a zdobyte wtedy umiejętności procentują przez całe życie - mówiła Marta Malec-Lech, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego.

W przedszkolu na dzieci czeka sala z nowym wyposażeniem, między innymi z interaktywną tablicą i podłogą. Znajdująca się w budynku kuchnia przygotowuje dla wychowanków 4 posiłki dziennie. Maluchami zajmuje się wykwalifikowana kadra pedagogiczna, między innymi tyflopedałóg, psycholog, specjalista terapii pedagogicznej, logopedzi, oligofrenopedagodzy. Placówką zarządza dyrektor Urszula Polowiec. Dzieci mają zapewniony bogaty program edukacyjny - zajęcia rytmiczne, gimnastykę korekcyjną, zajęcia teatralne czy zajęcia logopedyczne dla całej grupy. W przedszkolu jest realizowany program Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka finansowany z budżetu gminy oraz programu Maluch+.

Na zewnątrz budynku przygotowano plac zabaw z różnymi atrakcjami, w tym z zabawkami dla dzieci niepełnosprawnych. Rodzice mogą skorzystać z dużego parkingu przy budynku. Cały kompleks jest objęty monitoringiem, na dachu zostały zamontowane panele fotowoltaiczne, a podczas upałów będzie działać klimatyzacja.

Z naszego gminnego żłobka i przedszkola integracyjnego korzysta odpowiednio siedemnaścioro i dwadzieścioro dzieci.

Łączna wartość inwestycji to blisko 2,6 mln zł, z czego:

- 637 tys. zł pochodzi ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego,
- 561 tys. zł stanowi dotacja z rządowego programu „MALUCH+”,
- 380 tys. zł to środki z PFRON.

Przydomowe oczyszczalnie – rozstrzygnięto przetarg i podpisano umowę na budowę

10 września podpisana została umowa z wykonawcą przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie naszej gminy. Projekt zakłada budowę 44 instalacji na prywatnych działkach mieszkańców. W ramach zadania wybudowane zostaną biologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Podpisano umowy na wykonanie dokumentacji – DL Dołęga, remiza Rajsco, DL Rudy-Rysie, szkoła Strzelce Wielkie

Wójt Gminy Szczurowa Zbigniew Moskal podpisał umowy na wykonanie dokumentacji projektowej remontów kilku obiektów gminnych. Zostanie opracowana dokumentacja dla remizy OSP Rajsco, Domu Ludowego w Dołędze, Domu Ludowego w Rudach-Rysiu oraz dla szkoły podstawowej w Strzelcach Wielkich. To istotny krok w kierunku generalnych remontów tych obiektów.

Drogi transportu rolnego – remonty

Rolnicy z Uścia Solnego i Wrzępi mają powody do radości. Zakończyły się prace modernizacyjne dróg dojazdowych do pól Wrzępia-Radziejów oraz Uście Solne-Jusno. Rolnicy mogą korzystać z nowych nawierzchni - we Wrzępi położono asfalt, a w Uściu Solnym tłuczeń kamienny. Oba zadania kosztowały ponad 150 tysięcy złotych.

Droga dojazdowa Wola Przemysłowa

W Woli Przemysłowej - Zamłynie zostanie wyremontowana droga dojazdowa do pól o długości 340 metrów. Będzie to już drugi etap remontu tej trasy. Zostaną odmulone rowy i przepusty, oraz zostanie położona nawierzchnia z betonu asfaltowego, a pobocza będą utwardzone kruszywem łamanym. Zadanie będzie kosztować ponad 73 tysiące złotych.

Fundusz Dróg Samorządowych Droga Rudy-Rysie

W miejscowości Rudy-Rysie zostanie wyremontowana droga gminna Rudy-Rysie - PKS - Błonie. Zakres prac obejmuje odmulenie rowów, wymianę uszkodzonych przepustów, wymianę podbudowy, położenie nawierzchni z betonu asfaltowego, utwardzenie poboczy, oznakowanie pionowe oraz wykonanie progu zwalniającego z kostki brukowej. Wartość inwestycji to blisko 180 tysięcy złotych.

Fundusz Dróg Samorządowych Dołęga

Ponad 280 tysięcy złotych ze środków rządowych pozyskała gmina Szczurowa na remont drogi gminnej w Dołędze. Gmina wyremontowała odcinek o długości prawie półtora kilometra. Trasa zyskała nową nawierzchnię asfaltową, zostały też udrożnione rowy melioracyjne. Łączny koszt zadania to ponad 415 tysięcy złotych.

Remiza Strzelce Małe

Budynek OSP Strzelce Małe został ocieplony, wokół położono opaskę z kostki brukowej. Na to zadanie samorząd pozyskał dofinansowanie z programu "Małopolskie OSP 2021". Całkowity koszt prac to nieco ponad 98 tysięcy złotych. Jest to ostatni etap modernizacji remizy strażackiej w Strzelcach Małych.

Uście Solne budynek grodzki

Ku końcowi zmierza generalny remont budynku grodzkiego w Uściu Solnym. Inwestycja warta prawie milion złotych postępuje cały czas do przodu a budynek zmienił się nie do poznania. Od dawna nieużytkowany obiekt ponownie będzie służył mieszkańcom tej miejscowości. Budynek po remoncie zostanie odpowiednio wyposażony. W środku znajdą się pomieszczenia, z których będą mogli korzystać mieszkańcy, powstanie też izba pamięci. Do budynku przeniesie się biblioteka publiczna.

Boisko Niedzieliska

Rozpoczęły się prace modernizacyjne boiska piłkarskiego w Niedzieliskach. W ramach inwestycji gmina wykona rekultywację nawierzchni wraz z remontem drenażu i zastosowaniem siatek zabezpieczających przeciw kretom. Zostaną zamontowane piłkochwyty, bramki, ławki i kosze na śmieci oraz wymienione zadaszenie istniejących wiat piłkarskich. Powstanie nowe ogrodzenie wraz z czterema furtkami i bramą. Samorząd pozyskał dotację na ten cel w ramach programu "Małopolska infrastruktura rekreacyjno – sportowa".

Nowy kocioł w SP Wola Przemykowska

W Szkole Podstawowej w Woli Przemykowskiej wymieniono wysłużony piec. Od teraz budynek szkoły będzie ogrzewał nowoczesny kocioł gazowy.

Kapliczka Włoszyn

Zabytkowa kapliczka Matki Bożej z 1912 roku znajdująca się przy ulicy Włoszyn przeszła konserwację. Zadanie zostało przeprowadzone dzięki środkom własnym gminy i dofinansowaniu z konkursu *Kapliczki Małopolski 2021*. Wartość zadania to 25 400,00 złotych, w tym: dofinansowanie ze środków Województwa Małopolskiego w wysokości 12 000,00 złotych.

Strzelce Małe – plac zabaw

Przy Żłobku i Przedszkolu Integracyjnym w Strzelcach Małych powstał plac zabaw z bezpieczną nawierzchnią. Obok wybudowano budynek gospodarczy. Zadanie kosztowało ponad 200 tysięcy złotych.

Wydano decyzję ZRID – obwodnica Szczurowej

Wojewoda Małopolski wydał zezwolenie na realizację inwestycji drogowej – budowę południowej obwodnicy Szczurowej. Decyzja ZRID jest dokumentem zatwierdzającym podział nieruchomości, a zarazem pozwoleniem na budowę drogi. Jej wydanie to podstawowy krok w kierunku realizacji tej ważnej dla mieszkańców Szczurowej i Ryłowej inwestycji.

Nowe pomoce dydaktyczne dla uczniów

Dzięki staraniom samorządu uczniowie od września będą uczyć się przy wsparciu nowych pomocy dydaktycznych. Gmina Szczurowa pozyskała 75 tysięcy złotych na doposażenie pracowni w Szkole Podstawowej w Woli Przemyskiej.

Środki zostały przyznane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Dzięki wsparciu rządowemu w Szkole Podstawowej w Woli Przemyskiej powstaną pracownie przedmiotów przyrodniczych z prawdziwego zdarzenia.

Herb na Pałacu Kępińskich

Przeprowadzono konserwację herbów „NIESOBIA” i „STRZEMIE” otoczonych wiciami roślinnymi, zwieńczonych koroną. Od września herby można podziwiać na elewacji Pałacu Kępińskich.

NOWE PRZEDSIĘBIORSTWA NA OBSZARZE LGD!

Za pośrednictwem Nadwiślańskiej Grupy Działania „E.O.CE-NOMA” zostało rozdysponowanych około 2 500 000,00 zł na podjęcie działalności gospodarczej, dzięki czemu do tej pory powstało 49 firm na obszarze Stowarzyszenia. Aby móc ubiegać się o pomoc należy spełniać podstawowe kryteria tj. być mieszkańcem obszaru LGD, nie wykonywać działalności gospodarczej w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku oraz nie podlegać pod ubezpieczenie KRUS. Wśród przedsiębiorców, korzystających z dofinansowania, są również mieszkańcy Gminy Szczurowa.

Przykładem takiego przedsiębiorstwa, jest m.in. firma „WK Okna Tomasz Wolsza”, zajmująca się sprzedażą oraz montażem stolarki okiennej oraz drzwiowej. Firma została założona końcem 2020 r., jak mówi właściciel firmy, Pan Tomasz – *„pomoc przyznana w ramach naboru pomogła w zrealizowaniu marzenia na założenie własnej działalności”*. Warto wspomnieć, iż na obszarze Gminy nie ma działalności o takim charakterze, co szczególnie przyczynia się do promocji obszaru oraz odpowiada na zapotrzebowanie lokalnego rynku. Na pytanie, czy Pan Tomasz poleca wzięcie udziału w naborze, uzyskali-

śmy jednoznaczną odpowiedź – *„tak, zachęcam wszystkich do korzystania z dofinansowania oferowanego przez Nadwiślańską Grupę Działania „E.O.CENOMA”*.

Serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców do wzięcia udziału w kolejnym naborze w ramach podejmowania działalności gospodarczej, który będzie jednym z ostatnich w tym okresie programowania. *Warto wziąć udział w konkursie, gdyż planujemy zwiększyć kwotę pomocy na podjęcie działalności gospodarczej do 65 000,00 zł* – mówi Teresa Sznajder, Prezes Stowarzyszenia. Wszystkim przedsiębiorcom, w tym Panu Tomaszowi korzystającym z dofinansowania życzymy samych sukcesów na szczeblu zawodowym.

Zachęcamy do śledzenia nas na naszym Facebooku <https://www.facebook.com/eocenoma/> oraz stronie internetowej www.cenoma.pl

Zuzanna Ducinowska-Zawada
Biuro LGD.

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Artykuł współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

NASZA GMINA Biuletyn Informacyjny

Gminy Szczurowa – kwartalnik.

Wydawca: Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej. Adres redakcji: ul. Rynek 4, 32-820 Szczurowa, tel. 14 632 09 59; dyrektorgck@szczurowa.pl

Redaktor naczelny: Szymon Witek. Zespół: Mateusz Michalski, Sebastian Marcisz, Mateusz Franczyk.

Skład i druk:

Drukarnia PAPIRUS

37-500 Jarosław, ul. Spytka 11
e-mail: biuro@papiрус.jaroslaw.pl
tel. 16 621 45 41

Nakład: 2000 egzemplarzy.

NA BISTER! PAMIĘĆ O PORAJMOSIE I ZMARŁEJ KRYSTYNIE GIL

Tragiczna historia zagłady Romów i Sinti w czasie II wojny światowej nie jest powszechnie znana, a słowo Porajmos, które można dosłownie tłumaczyć jako pochłonięcie lub pożeranie, bardzo powoli przedostaje się do zbiorowej pamięci. Dla Romów i Sinti jest ono jednak symbolem nieopowiedzianego ludobójstwa, które jest zarazem do opowiedzenia tak bardzo trudne. Przypomina również o próbie całkowitego poniżenia, zdehumanizowania i wreszcie o wymordowaniu zupełnie bezbronnej ludności, która nie miała absolutnie nawet najmniejszej szansy, aby się bronić. Źródeł niedostatecznego opisanie i upamiętnienia tej wielkiej tragedii należy zapewne po części doszukiwać się w bardzo niewielkiej dokumentacji źródłowej, a także w nieukaraniu sprawców. W czasie gdy po wojnie, powszechnie uznano antysemityzm za zjawisko wymagające bezwzględnej potępienia, Romowie i Sinti byli często stygmatyzowani jako ludzie niewiarygodni. Nie bez znaczenia jest oczywiście także specyfika tych nieterytorialnych narodów, które nie posiadając odpowiednich środków i szeregu przeznaczonych do tego instytucji, nie były w stanie same opowiedzieć o swoim dramacie.

Pomnik upamiętniający pomordowanych Romów w Babim Jarze koło Kijowa. Jeden z najsłynniejszych symboli architektonicznych ludobójstwa Romów i Sinti.

Historycy szacują, że podczas II wojny światowej wymordowano od 200 do 500 tysięcy Romów i Sinti. Liczba ta może być w rzeczywistości jeszcze większa. Zanim jednak doszło do zagłady, podobnie jak w przypadku Żydów, prawa Romów i Sinti były stopniowo ograniczane. Bezwzględnie rasistowskich podstaw do dyskryminacji tych grup etnicznych dostarczył władzom III Rzeszy powstały w 1936 roku Instytut Badania Higieny Rasowej i Biologii Populacyjnej, który określił je jako gorsze rasowo, zacofane społecznie oraz nienadające się do asymilacji. Według definicji wypracowanej przez tę zbrodniczą

instytucję, wystarczyło aby dziadek konkretnej osoby został sklasyfikowany jako „Cygan” i już można było poddać ją rozmaitym represjom.

Sprzyjające okoliczności do zagłady europejskich Romów i Sinti stworzyła Niemcom oczywiście wojna. Centrum ich męczeństwa, podobnie jak w przypadku ludności żydowskiej, stały się obozy śmierci z KL Auschwitz na czele. Dostrzegalna jest jednak różnica polegająca na tym, że Romowie i Sinti byli stosunkowo częściej masowo rozstrzeliwani w „tradycyjnych” egzekucjach, nierzadko nieopodal ich aktualnych miejsc zamieszkania. Przykładem może być tutaj oczywiście zagłada Romów ze Szczurowej. Warto też nadmienić, że aktów ludobójstwa dokonywano nie tylko na ziemiach okupowanej Polski, ale także poza jej granicami. Jednym z tragicznych symboli Porajmosu jest obóz w Jasenovacu, znajdujący się w czasie wojny na terytorium tzw. Niezależnego Państwa Chorwackiego, w którym władzę sprawowali współpracujący z Niemcami chorwaccy ustasze. Egzekucje w Jasenovacu były przeprowadzane zazwyczaj przy użyciu kijów i noży, nierzadko poprzedzane je brutalnymi torturami i gwałtami.

W ramach solidarności ze społecznością Romów i Sinti, a także w celu oddania hołdu wszystkim ofiarom Porajmosu, Sejm RP uchwalił 2 sierpnia Dniem Pamięci o Zagładzie Romów i Sinti. Wydarzenie to miało miejsce w 2011 roku. Dzień 2 sierpnia został wybrany nieprzypadkowo, ponieważ w nocy z 2 na 3 sierpnia 1944 roku Niemcy zlikwidowali tzw. „Obóz Cyganów” znajdujący się na terenie Auschwitz-Birkenau. Zapędzono wówczas ok. 4300 mężczyzn, kobiet i dzieci do komór gazowych i bestialsko wymordowano.

Jedną ze strażniczek pamięci o zagładzie Romów była Krystyna Gil (z domu Ciuroń), która urodziła się w 1938 roku w Szczurowej. Kiedy przychodziła na świat, w jej rodzinnej wsi mieszkali obok siebie Polacy, Żydzi i Romowie. Stosunki sąsiedzkie były między nimi raczej poprawne, a w przypadku Polaków i Romów dochodziło niekiedy nawet do małżeństw mieszanych. Chociaż czasy przedwojenne naznaczyły polską wieś ogromną biedą, to niewątpliwie Szczurowszczyzna stanowiła jeden z regionalnych tygli narodowych, gdzie ludzie różnych kultur i religii mogli żyć obok siebie.

Niestety gdy pochodząca z romskiej rodziny, niespełna 10-miesięczna Krysia uczyła się stawiać swoje pierwsze kroki, ten barwny, wypełniony często radosną muzyką świat, zaczął być brutalnie niszczone. Niemieccy okupanci, którzy 1 września 1939 roku, bestialsko wtargnęli na ziemie państwa polskie-

go, postanowili w kolejnych latach wojny dokonać ludobójstwa na Żydach, a także Romach i Sinti. Holocaust i Porajmos miały być tragicznym wypełnieniem ich zbrodniczych i rasistowskich teorii wygłaszanych już od momentu przejęcia władzy przez Hitlera. Szczurowscy Żydzi, których przewieziono wcześniej do gett, zostali w większości zagazowani w obozach koncentracyjnych, zaś pochodzących stąd Romów postanowiono zamordować na miejscu.

3 lipca 1943 roku, czyli w dniu zagłady Romów ze Szczurowej, Krystyna Ciuroń miała nieco ponad 4 i pół roku. Jako jedna z nielicznych osób ocalała z tej makabrycznej zbrodni, w której zabito prawie całą jej rodzinę. Tego letniego i naznaczonego już na zawsze krwią niewinnych dnia, niemieccy funkcjonariusze kierowani przez „kata Powiśla” Engelberta Guzdka, pozbawili życia 93 osoby pochodzenia romskiego. Okoliczności tych dramatycznych egzekucji, których dokonano na cmentarzu parafialnym w Szczurowej, zostały już niejednokrotnie opisane. W tym miejscu należy jednak przypomnieć, że mała Krysią została uratowana dzięki swojej mamie, która wykorzystując nieuwagę oprawców, wypchnęła ją z wiozącego ich na śmierć wozu i przekazała babci, która była Polką. Szacuje się, że na terenie Polski jest 180 miejscowości, w których przeprowadzono masowe akty ludobójstwa na Romach i Sinti. Miały one miejsce między innymi w pobliskiej Bielszycy czy Borzęcinie Dolnym.

Krystyna Ciuroń ukrywała się w czasie wojny u różnych ludzi, przeżyła dzięki ich wsparciu i dobremu sercu. Raz pomógł także Niemiec, który pozwolił jej uciec gdy znajdowała się w obozie w Płaszowie. Po wojnie założyła rodzinę i zamieszkała w Nowej Hucie. Po ślubie przyjęła nazwisko Gil. Mając w pamięci słowa babci, która powiedziała jej: „Ja umrę, ty zostaniesz. Nie możesz zapomnieć”, starała się jak tylko mogła krzycić pamięć o zagładzie Romów i Sinti. Przez wiele lat brała udział w różnego rodzaju prelekcjach, dyskusjach i warsztatach, których celem było przypominanie o tym bestialskim ludobójstwie, a także promowanie historii i kultury Romów i Sinti. Krystyna Gil regularnie powracała także do Szczurowej, aby oddać hołd swojej rodzinie i wszystkim pomordowanym. Przez długi okres czasu pełniła funkcję prezesa Stowarzyszenia Kobiet Romskich, a także angażowała się w szereg akcji społecznych, niosąc pomoc ubogim rodzinom pochodzenia romskiego i polskiego. Przykładem jednej z takich niezwykle cennych inicjatyw jest założenie środowiskowej świetlicy dla dzieci. Warto także dodać, że była również pierwszą kobietą, która prowadziła krakowski tramwaj, w tym jedyną romskiego pochodzenia.

Krystyna Gil zmarła 1 kwietnia 2021 roku, w wieku 82 lat. Jej życie było naznaczone okrutną tragedią i niedającą się opisać jakimikolwiek słowami wielką stratą. Dzięki swojej wyjątkowej osobowości, bardzo silnej woli czynienia dobra, a także najbliższej rodzinie, potrafiła jednak wypełnić je nadzieją i miłością, którymi także obdarowywała tych najbardziej potrzebujących. Na nieco ponad pół roku przed śmiercią w przemówieniu z okazji Dnia Pamięci o Zagładzie Romów i Sinti zawarła następujące przesłanie dla młodzieży:

„(...)szanujcie się, kochajcie się nawzajem, nie żyjcie w nienawiści jeden do drugiego bo to nie prowadzi do niczego dobrego,

tylko do złego. Widzicie co się dzieje na świecie, że toczą się wojny, że jest niezgoda, a ja bym chciała, żeby nie było więcej wojny, nigdy więcej wojny, nigdy więcej sierot. Żebyście żyli w zgodzie i kochali się, kochajcie swoich rodziców, kochajcie swoją rodzinę, póki macie, bo nie wiecie co to znaczy się wychować bez rodziców, bez rodziców. Tak jak sierota, całe życie byłam dzieckiem niechcianym, popychanym, dopiero jak wyszłam za mąż, dopiero wtedy poczułam, że jestem człowiekiem wolnym”.

Krystyna Gil w czasie XV Międzynarodowego Taboru Pamięci Romów. Szczurowa 2014 r.

Przejeżdżając kiedyś przez krakowską Nową Hutę, warto zatrzymać się przy Cmentarzu Grębałów i zapalić znicz na grobie tej wyjątkowej strażniczki pamięci ze Szczurowej, która jako mała dziewczynka ocalała z zagłady.

Grób śp. Krystyny Gil na Cmentarzu Grębałów w Nowej Hucie.

Mateusz Michalski

JUBILEUSZ „NADWIŚLAŃSKIEGO SOPLICOWA” - 40 LAT MUZEUM DWÓR W DOŁĘDZE (1981-2021)

W okresie rozbiorów, kiedy Rzeczpospolitej nie było na mapie Europy, polski dwór pełnił rolę szczególną. Był depozytariuszem narodowej historii, tradycji i kultury, a także miejscem, z którego zazwyczaj płynęły bodźce do walki o niepodległość. Polski dwór z czasów zaborów odznaczał się zazwyczaj specyficznym stylem, którego najbardziej charakterystycznym elementem był kolumnowy portyk, uważany do dzisiaj przez wielu za jeden z symboli architektury dworskiej. To jednak nie wygląd był najważniejszy, a atmosfera, wartości i ludzie, którzy ów dwór tworzyli. Trudno byłoby zliczyć jak wielu polskich bohaterów wywodzi się z takich właśnie dworów. Wspaniałych przykład stanowią chociażby Adam Mickiewicz urodzony w Zaosiu, Tadeusz Kościuszko z Mereczowszczyzny, pochodzący z Zułowa Józef Piłsudski czy posiadający majątek w Sukurczach Witold Pilecki.

Polski dwór z całą swoją niezwykle bogatą spuścizną to jednakże świat, którego już właściwie nie ma. Z około 16 tysięcy dworów znajdujących się tuż przed wybuchem II wojny światowej na terenach II Rzeczpospolitej, w granicach dzisiejszej Polski pozostało zaledwie 2737. Niestety zdecydowana większość z nich jest w fatalnym stanie, a do zwiedzania nadaje się nie więcej niż 150. Warto również zaznaczyć, że tylko 80 dworów jest współcześnie w rękach potomków przedwojennych właścicieli. Ten tragiczny bilans spowodowany jest okrutną polityką okupacyjną z czasów wojny, a także zagarnianiem majątków ziemskich przez władze komunistyczne w latach 1944-1947.

Jeśli przyjrzymy się tej bardzo smutnej statystyce, możemy dostrzec jak niezwykłą wartość w skali ogólnopolskiej ma znajdujący się w gminie Szczurowa dwór w Dołędzie. Ze względu na około 20 - hektarowy, czyli stosunkowo niewielki w porównaniu z innymi dworami rozmiar majątku, szczęśliwie nie został on po wojnie upaństwowiony przez władze Polski Ludowej. Dołęski dwór, który jako oddział Muzeum Okręgowego w Tarnowie pełni dzisiaj funkcje muzealne, został wybudowany w 1848 roku, a jego pierwszymi właścicielami była Marianna z Pikuzińskich Günther oraz jej mąż Aleksander Günther. Warto nadmienić, że pierwszy dwór znajdował się po drugiej stronie drogi, lecz został splądrowany i spalony w czasie chłopskiej rabacji. Ostatnią właścicielką dworu była Jadwiga z Wolskich Tumidajska, której mężem był pochodzący z Radłowa prawnik Julian Tumidajski. Dzięki jej staraniom w 1981 roku, otworzono we dworze muzeum. Niestety 91-letnia Jadwiga Tumidajska zmarła miesiąc później. Została pochowana w kaplicy znajdującej się na cmentarzu parafialnym w Zaborowie.

Historia dołęskiego dworu jest nierozdzielnie związana

Pierwsi właściciele dworu w Dołędzie (wybudowanego w 1848 roku): Marianna z Pikuzińskich Günther i Aleksander Günther.

z burzliwymi dziejami narodu polskiego, a wiele ważnych i często dramatycznych wydarzeń z XIX i XX wieku pozostało w nim swój ślad. Podczas rzezi galicyjskiej zamordowany został brat Marianny, Teofil Pikuziński, w powstaniu styczniowym uczestniczył natomiast jego syn Julian. W okresie styczniowego zrywu sam dwór pełnił zaś rolę azylu i miejsca spotkań dla walczących Polaków. Wśród długiej listy zasłużonych osób zamieszkujących Dołęgę na przestrzeni lat, znaleźli się między innymi, słynny literat Ignacy Maciejowski ps. Sewer, dzięki któremu we dworze gościli tak wspaniali artyści jak chociażby Stanisław Wyspiański, Adam Asnyk czy Lucjan Rydel, oraz prof. Michał Siedlecki, zoolog, filozof i przyrodnik, który zginął w niemieckim obozie w Sachsenhausen. W czasie I wojny światowej we dworze bywali legionieści, w okresie II wojny, natomiast żołnierze Armii Krajowej, których najznakomitszym przedstawicielem był generał Kazimierz Tumidajski. Ten wybitny przywódca Okręgu Lublin AK był bratem właściciela dworu Juliana Tumidajskiego, który w czasie okupacji był również zaangażowany w konspirację.

Zwiedzając dwór w Dołędzie możemy zobaczyć wiele pięknych

Ostatni właściciele dworu w Dołędzie: Jadwiga z Wolskich Tumidajska i Julian Tumidajski.

pamiątek pozostałych po ludziach, którzy w nim żyli lub byli w jakiś sposób z nim związani. Na ścianach wiszą między innymi

obrazy Jana Moniuszki (syna kompozytora Stanisława Moniuszki), Stanisława Wyspiańskiego i Jana Lorenowicza (słynny obraz *Rabacja chłopska* 1846). Niezwykle cenne są także fotografie, które pozwalają lepiej wyobrazić sobie tych, którzy ten dwór tworzyli. Niewątpliwie szczególnie w pamięć zapadają wiszące w salonie zdjęcia pierwszych właścicieli, Marianny z Pikuzińskich Güntherowej i jej męża Aleksandra Günthera. W tym samym pomieszczeniu po przeciwległej stronie znajduje się zdjęcie ostatniej właścicielki dworu Jadwigi Tumidajskiej. To osoby, które znalazły się na początku i na końcu tej niezwy-

kle bogatej historii, która wypełniła to miejsce. Dzięki temu, że równo 40 lat temu powstało tutaj muzeum, ten szczególny dwór, który na historycznej i kulturalnej mapie Polski odgrywa tak ważną rolę, nie został i miejmy nadzieję, nie zostanie zapomniany. Z okazji tego wspaniałego jubileuszu i towarzyszących mu uroczystości, zamieszczamy poniżej podziękowania, których autorem jest kierownik Muzeum Dwór w Dołędze Marek Zięba.

Mateusz Michalski

11 września tego roku na gazonie Dworu w Dołędze, miało miejsce, miłe, niezwykle i historyczne zdarzenie. Obchodziliśmy 40-lecie istnienia oddziału Muzeum Okręgowego w Tarnowie - Muzeum Dwór w Dołędze. Swoją obecnością zaszczycili nas mieszkańcy gminy Szczurowa, zespół „Pojawianie”, Stanisław Gurgul, Koło Gospodyń Wiejskich z Dołegi i Wrzępi (Panie przygotowały przepyszne regionalne pyszności). Byli też wyróżnieni przez Dyrektora Muzeum Okręgowego w Tarnowie p. Kazimierza Kurczaba za przyjaźń i obecność w ciągu tych czterdziestu lat istnienia Muzeum: Stanisław Badzioch, Stanisław Tabor, Mieczysław Chabura, Stanisław Gajda, Stanisław Burzawa, Dorota Lupa (wnuczka ostatniej właścicielki Dworu Jadwigi Tumidajskiej). Panie dr Maria Płachytko-Mucha i dr Izabela Wróblewska nie dotarły, pewnikiem zajęte pieczę nad zdrowiem mieszkańców gminy. Obecni byli także jak zawsze profesjonalni pracownicy Muzeum Ania Kozanecka i Boguś Chyłka. Grono znamienitych gości uzupełniali, dobrodziej spotkania, Wójt Gminy Szczurowa p. Zbigniew Moskał wraz z uroczymi małżonką Moniką i córeczką oraz współwinny całego zamieszania dyr. Gminnego Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej p. Szymon Witek. Ten piękny, słoneczny dzień zakończył pokaz kina plenerowego z projekcją teatru telewizji pt. „W małym dworku” Witkacego z roku 1970-go a więc w wersji czarno-białej.

Serdecznie Wszystkim dziękuję i zapraszam na 50-lecie

*Marek Zięba
Kierownik Muzeum
Dwór w Dołędze*

IV Rajd Rowerowy w Górcie

Zorganizowany po raz pierwszy w 2018 roku, w ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości rajd rowerowy *100 kilometrów Wolności*, doczekał się kolejnej edycji. Już po raz czwarty miłośnicy jednośladów z terenu gminy, ale również i powiatu mieli okazję do pokonania jednej z dwóch tras o długości 30 lub 70 kilometrów. Z roku na rok uczestników wydarzenia przybywa, a miejsca startowe, których w tegorocznej odsłonie było 250 zapełniają się bardzo szybko i w zasadzie nie ma się czemu dziwić. Malownicze krajobrazy, zoptymalizowana trudność tras i przede wszystkim rodzinna atmosfera, która panuje wśród uczestników wydarzenia sprawiają, że udział w rajdzie jest świetną opcją na spędzenie niedzielnego popołudnia. Oprócz okazji do wypróbowania swoich kolarskich możliwości, rowerzyści otrzymują medale, koszulki oraz energetyczne pakiety żywnościowe. O sprawny i bezpieczny przebieg całej imprezy dbają organizatorzy; OSP Górka wraz z partnerami; Gminą Szczurowa, Wójtem Gminy Szczurowa Zbigniewem Moskałem oraz Gminnym Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej. W tym roku wsparcia finansowego udzielili: Powiat Brzeski oraz Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Szymon Witek

Kulturalny sezon letni w Szczurowej

Obecny rok okazał się nieco bardziej łaskawy dla organizatorów wszelkiego rodzaju wydarzeń kulturalnych niż rok poprzedni. Po kilkunastomiesięcznej przerwie i złagodzeniu obostrzeń mogliśmy sobie pozwolić (choć nie w tak dużym stopniu w jakim chcielibyśmy) na wspólne spotkania przy muzyce, dobrym jedzeniu i atrakcjach do jakich przyzwyczajeni byliśmy „w czasach przed pandemią”. Sezon letni upłynął zatem pod znakiem festynów, pikników oraz zawodów sportowych, które cieszyły się wyjątkowo dużym zainteresowaniem. W miejscowościach Pojawie, Rudy-Rysie, Strzelce Wielkie odbyły się pikniki rodzinne, na których królowały animacje dla dzieci, konkurencje rodzinne oraz muzyka. W przeciągu ostatnich kilku tygodni wyświetliliśmy 8 filmów używając do tego celu kina plenerowego zakupionego pod koniec zeszłego roku (dodatkowo kilka projekcji miało miejsce poza terenem naszej gminy, m.in. podczas Inauguracji Roku Harcerskiego Chorągwi Krakowskiej w Brzesku). Zorganizowaliśmy zajęcia wakacyjne dla dzieci z *Fabryką Kreatywności*, a dla dorosłych przygotowaliśmy warsztaty z carvingu, w których udział wzięły Panie z Koła Gospodyń Wiejskich ze Szczurowej oraz Uścia Solnego. W jedno z sierpniowych popołudni w Dworze w Dołędze wystąpił wraz ze swoim, autorskim programem artystycznym *Stand-up przy Fortepianie* Adam Snopek.

W Górcie na nowo otwartym boisku wielofunkcyjnym odbyły się zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych połączone z piknikiem rodzinnym oraz finałem projektu fundacji CEMEX. Na pożegnanie lata, przy okazji *Turnieju Wsi o Puchar Wójta* gościliśmy w Szczurowej Andrzeja Krzywego wraz z zespołem – artysta zaśpiewał takie przeboje jak: *Póki na to czas*, *Moje miasto nocą*, *Kochać inaczej* czy też *Wszystko jest na sprzedaż*.

Oprócz organizowanych wydarzeń kulturalnych przez cały czas prowadziliśmy zajęcia projektowe w ramach otrzymanych przez naszą instytucję dofinansowań, a działająca przy naszym centrum kultury Orkiestra Dęta ze Szczurowej koncertowała na terenie gminy oraz powiatu m.in. biorąc udział w *Festiwalu Orkiestr Dętych* w Iwkowej. Co prawda sezon letni uważamy za zakończony, ale już teraz zapraszamy Państwa do udziału w przygotowywanych przez nas jesienno-zimowych wydarzeniach, na temat których więcej informacji znajdziecie na naszej stronie internetowej www.gck-szczurowa.pl

Szymon Witek

Narodowe Czytanie w Gminie Szczurowa

Gminna Biblioteka Publiczna w Szczurowej po raz kolejny włączyła się w akcję Narodowego Czytania przypadającą w dniu 4 września 2021r., organizowaną przez Prezydenta RP od 2012 roku. W 2013 roku czytaliśmy dzieła Aleksandra Fredry, następnie Trylogię Henryka Sienkiewicza oraz *Lalkę* Bolesława Prusa. W 2016 roku było to *Quo Vadis*, a w roku kolejnym *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego. W 2018 roku w związku z jubileuszem 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, Para Prezydencka zaprosiła do lektury *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego oraz *Antologii Niepodległości* (zbioru utworów, zaliczanych do kanonu polskiej literatury patriotycznej). W 2019 roku czytaliśmy nowele: *Dobra pani* – Elizy Orzeszkowej, *Dym* – Marii Konopnickiej, *Katarynkę* – Bolesława Prusa, *Mój ojciec wstępuje do strażaków* (ze zbioru: *Sanatorium pod Klepsydrą*) – Brunona Schulza, *Orkę* – Władysława Stanisława Reymonta, *Rozdzióbią nas kruki, wrony...* – Stefana Żeromskiego, *Sachem* – Henryka Sienkiewicza oraz *Sawa* (z cyklu: *Pamiętki Soplicy*) – Henryka Rzewuskiego.

W 2020 roku czytaliśmy *Balladynę* Juliusza Słowackiego. W X Jubileuszowe Narodowe Czytanie młodzież z kl. 8 czytała *Moralność Pani Dulskiej* Gabrieli Zapolskiej napisaną jesienią 1906 roku. Utwór bardzo szybko stał się popularny i jest uważany za jedno z najważniejszych osiągnięć twórczych pisarki. Dzieło cechuje komizm, bogactwo obserwacji obyczajowych, a zwłaszcza silna wymowa społeczna. Prapremiera sztuki odbyła się 15 grudnia 1906 roku w Teatrze Miejskim w Krakowie.

Kilka tygodni później wystawiono ją w Warszawie, a następnie we Lwowie, gdzie autorka osobiście czuwała nad przygotowaniami i brała udział w próbach. Wszystkie te inscenizacje przyjęto z wielkim aplauzem. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również pokazywane w wielu miastach przedstawienia teatrów objazdowych, m.in. realizacje Teatru Gabrieli Zapolskiej, podróżującego po całej Galicji. *Moralność pani Dulskiej* weszła do żelaznego repertuaru polskich teatrów, wznawiano ją wielokrotnie i zawsze z powodzeniem. Odnosiła też sukcesy za granicą. Na podstawie dramatu powstały również filmy, w tym uznawany za pierwszy polski film dźwiękowy z 1930 roku.

Teresa Klamka
Kierownik GBP w Szczurowej

Przez zabawę do poznania książki

Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej realizuje projekt pn. *Przez zabawę do poznania książki - prowadzenie zajęć czytelniczo manualnych dla dzieci i młodzieży*, dofinansowany przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w ramach programu Partnerstwo dla książki. Głównym celem realizowanego zadania jest zaproszenie i zachęcenie do powrotu młodego pokolenia do bibliotek. W ramach projektu przeprowadzono szereg zajęć manualnych, warsztatów plastycznych i technicznych m.in. z projektowania gier. Wspólnie z seniorami, młodzież czytała książki, a w ramach międzypokoleniowej wymiany doświadczeń najmłodszy uczestnicy projektu mieli okazję dowiedzieć się czegoś więcej o rękodziele ludowym, lokalnych tradycjach oraz historii naszego regionu. Beneficjenci spotkali się z autorami literatury dziecięcej i młodzieżowej m.in. z Panami Wojciechem Cesarzem i Tomaszem Trojanowskim oraz z Panią Barbarą Gawryluk.

Spotkania i warsztaty przeprowadzone w trakcie realizacji projektu można obejrzeć na stronie internetowej naszej instytucji oraz na FB GCKCZiS w Szczurowej.

Teresa Klamka
Koordynator projektu

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury,
Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Przygoda z książką

Biblioteki działające w strukturach Gminnego Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej przygotowały wakacyjne akcje czytelnicze pod hasłem *Moja wakacyjna przygoda z książką*.

Podczas spotkań wybrane teksty literackie: wiersze, wierszyki, krótkie opowiadania czytane były z podziałem na role, nie za-

brakło także licznych konkursów, quizów literackich i słodkiej nagrody. Spotkania przygotowane zostały w ramach realizowanego zadania *Książką połączeni – promocja czytelnictwa w Gminie Szczurowa*.

Sylwia Gadowska
Koordynator projektu

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury,
Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Samorząd Gminy Szczurowa wspólnie ze szkołami podstawowymi aktywnie włącza się w kampanię społeczną „NO PROMIL - NO PROBLEM”

Podejmowane działania będą miały na celu ograniczenie na terenie Gminy Szczurowa liczby osób, które prowadzą pojazdy będąc pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zmianę społecznego nastawienia wobec nietrzeźwych kierowców – wzmocnienie u pasażerów gotowości do powstrzymywania pijanego kierowcy.

Zaplanowano:

- profilaktyczne zajęcia warsztatowe – NOP NOP
- szkolenia dla liderów młodzieżowych
- szkolenia dla Rad Pedagogicznych
- no-promilowe konkursy

Pionierskie porozumienie partnerskie gminy w ramach Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji

12 lipca 2021 r. w Rzezawie Wójt Gminy Szczurowa Pan Zbigniew Moskal i Wójt Gminy Rzezawa Pan Mariusz Palej podpisali porozumienie międzygminne na rzecz rozwoju kompetencji i umiejętności osób dorosłych w ramach Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji. Jest to pierwsza w Polsce taka forma współpracy gmin.

Podpisanie deklaracji partnerskiej, poprzedziła wizyta delegacji LOWE Rzezawa w Szczurowej. 9 czerwca 2021 r. w naszej Gminie odbyło się spotkanie przedstawicieli samorządu lokalnego, jednostek organizacyjnych i lokalnych stowarzyszeń. Pod okiem ekspertów – Pana Jacka Kwiatkowskiego – wiceprezesa Fundacji „Małopolska Izba Samorządowa” oraz Pani Aldony Okraszewskiej – dyrektora ds. programowych, wypracowaliśmy zasady współpracy partnerskiej.

Wdrożenie założeń partnerstwa pozwoli w przyszłości na zachowanie trwałości projektu i dalszego funkcjonowania LOWE.

*Joanna Ozorka-Krawczyk
Koordynator LOWE Szczurowa*

Początek roku szkolnego w Placówce Wsparcia Dziennego

Po beztrudnym okresie wakacji, który w Placówce Wsparcia Dziennego upłynął głównie na zabawie i wyjazdach, nadeszła pora powrotu do szkolnych obowiązków. Swobodne spędzanie czasu zastąpiły więc od początku września nowe zadania, wychodzące naprzeciw potrzebom dzieci uczęszczających do Placówki.

Do końca roku kalendarzowego wszyscy podopieczni będą bezpłatnie korzystać z zajęć z języka angielskiego, które prowadzi Pani Renata Fornal. Dzięki nim dzieci uzupełnią braki,

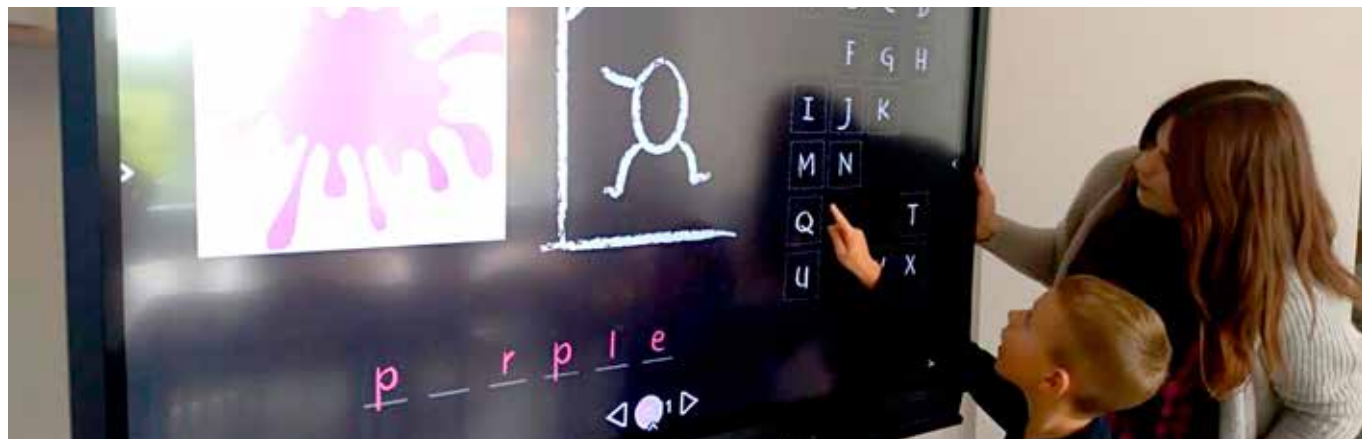
ale także utrwala i poszerzą wiedzę, którą zdobywają w szkole. Przewidziana jest także pomoc w nauce ósmoklasistom, którzy przygotowują się do egzaminu na zakończenie szkoły. Ponieważ zajęcia zostały zaplanowane dwa razy w tygodniu, będą to spotkania regularne, a nie jedynie doraźne. Niewątpliwym atutem będzie indywidualne podejście do każdego dziecka i forma nauki połączonej z zabawą. Placówka Wsparcia Dziennego jest także miejscem, w którym podopieczni samodzielnie lub z pomocą wychowawców mogą odrabiać zadania domowe.

Mimo to, że nauka zdecydowanie wysuwa się aktualnie na pierwszy plan, dzieci uczęszczające do Placówki 21 września wzięły udział w wyjeździe do Brzeska na warsztaty kulinarne „Paszczaki gotują”. Na miejscu każdy miał okazję spróbować swoich sił w przygotowywaniu muffinek czekoladowych, hamburgerów oraz zupy-kremu z pomidorów. Dzieci, podzielone na mniejsze grupy, ubrane w kuchenne fartuchy, zaopatrzone w przepisy i odpowiednie składniki przygotowywały pod nadzorem prowadzących wyżej wymienione posiłki. Wygląda na to, że wszyscy mają zadatki na świetnych kucharzy, ponieważ dania, nad którymi pracowali udały się i przede wszystkim

smakowały. Najwięcej radości sprawiło dzieciom dekorowanie muffinek oraz oczywiście ich degustacja. Wszyscy uczestnicy zabrali do domu przygotowane przez siebie posiłki, a dodatkowo otrzymali dyplomy pomocnika kulinarnego. Wyjazd został określony jako niezwykle udany i godny powtórzenia.

W ofercie Placówki przewidziane są jeszcze zajęcia z psychologiem oraz z zakresu gimnastyki korekcyjnej. Na pewno nie zabraknie też wycieczek, które uatrakcyjnią dzieciom czas spędzany u nas popołudniami.

Paulina Kałuża
Michał Winczura

Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego 2021/2022

To już drugi początek nowego roku szkolnego, który zapisze się na kartach historii jako dzień szczególny, inny, dzień w reżimie sanitarnym. Uroczystość rozpoczęła się od Mszy św. w Kościele Parafialnym w Szczurowej, w której uczestniczyła licznie zgromadzona młodzież, dzieci oraz grono pedagogiczne i rodzice. Po Mszy św. złożono kwiaty i zapalono światła pamięci pod monumentem upamiętniającym wydarzenia I i II Wojny Światowej.

Dalsza część uroczystości odbyła się w budynku szkolnym. W głównej ceremonii uczestniczyły dzieci klas pierwszych i oddziału przedszkolnego wraz z rodzicami oraz zaproszeni goście. Pozostali uczniowie wraz z wychowawcami, z uwagi na zalecenia sanitarne, oglądali wirtualną akademię w swoich klasach. Wśród zaproszonych gości obecni byli przedstawiciele samorządu lokalnego na czele z Panem Wójtem Zbigniewem Moskałem, Radni Gminy: Pan Mariusz Antosz i Pan Marcin Jawień, Ksiądz Proboszcz Wiesław Majka, Dyrektor Gminnego Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu Pan Szymon Witek, przewodnicząca Rady Rodziców Pani Izabela Molenda. Po odśpiewaniu „Mazurka Dąbrowskiego”, pieśni, która zawsze towarzyszy nam w niezwykłych momentach, nastąpiło powitanie nowej Pani Dyrektor Szkoły Joanny Ozorka - Krawczyk.

Pan Wójt Gminy Zbigniew Moskał w swoim przemówieniu przekazał uczniom, nauczycielom i rodzicom najlepsze życzenia na nowy rok szkolny.

Następnie odbyła się piękna akademia „Był taki wrzesień – jest taki wrzesień”, przygotowana przez uczniów, pod kierunkiem nauczycieli: Pani Lucyny Gut, Pani Ewy Borowiec i Pani Vitaliny Pastuch.

Jaki będzie ten rok szkolny?

Nie wiemy. Mamy jednak nadzieję, że będziemy mogli cieszyć się „stacjonarną” nauką aż do czerwca 2022 roku.

SP w Szczurowej

Szkoła Podstawowa w Uściu Solnym realizuje Międzynarodowy projekt edukacyjny „EMOCJA”

W Szkole Podstawowej w Uściu Solnym uczniowie klas I-IV przystąpili do 4 edycji Międzynarodowego projektu edukacyjnego „Emocja”. W trakcie realizacji projektu jego uczestnicy odbędą podróż do pięciu Krain: Kreatywności, Wyobraźni, Mocy Słów, Empatii oraz Odwagi. Zajęcia, prowadzone przez panią psycholog Karinę Banaszczyk oraz panią pedagog Urszulę Mądryk, mają na celu rozbudzić wśród uczniów wiarę we własne możliwości, pobudzić wyobraźnię, fantazję i kreatywność, uświadomić, że wypowiedzane słowa mogą mieć nie tylko

pozytywny, ale i negatywny wpływ. Podczas spotkań uczniowie będą odkrywać swoje mocne i słabe strony oraz kształtować szacunek dla siebie i innych ludzi. Realizacja projektu odbywać się będzie przez cały rok szkolny i pozwoli, za pomocą wspólnej zabawy, wprowadzić uczniów w świat wartości, wskazać im wzorce postępowania i budować pozytywne relacje społeczne.

Urszula Mądryk

„Moda Eco” w Szkole Podstawowej w Uściu Solnym

W nawiązaniu do kampanii informacyjnej w zakresie edukacji ekologicznej w czerwcu w Szkole Podstawowej w Uściu Solnym zorganizowano akcję poświęconą możliwości przetwarzania wartościowych surowców wtórnych. Niekorzystne zmiany klimatyczne i zanieczyszczenie środowiska skłaniają do refleksji nad tym, co może zrobić każdy z nas, aby przyczynić się do zmniejszenia ilości śmieci na Ziemi. Odpowiedzią jest recykling.

Akcję rozpoczęto od posprzątania najbliższej okolicy. Następnie uczniowie klas starszych przygotowali eko-kreacje, które zaprezentowali w ramach „Pokazu Mody Eko”. Wszystkie stroje wykonano z materiałów, które były o krok od wyładowania w koszu na śmieci, np. kartony, worki, gazety, butelki plastikowe, folia spożywcza itp. Dano im nową szansę i stworzono bardzo oryginalne kreacje. Na pokazie można było zobaczyć strój ekologiczny rycerski, czarodziejski, wieczorowo-wizytowy, balowy, itp. Ciekawymi dodatkami były nakrycia głowy, biżuteria i buty z surowców wtórnych. Organizatorem tego przedsięwzięcia była pani Justyna Solak.

Justyna Solak

Prawdziwa odwaga lubi bezpromilowe klimaty

Kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu jest zachowaniem nieodpowiedzialnym i surowo karanym, jest to jedna z głównych przyczyn wypadków drogowych. Dlatego, aby zapobiegać takim sytuacjom społeczność Publicznej Szkoły Podstawowej w Zaborowie włączyła się w działania realizowane w ramach XIV edycji kampanii społecznej NO PROMIL – NO PROBLEM. Głównym celem kampanii jest ograniczenie na terenie Małopolski liczby osób pod wpływem środków psychoaktywnych za kierownicą oraz zmiana społecznego nastawienia wobec nietrzeźwych kierowców, wzmocnienie postawy krytycznej u pasażerów, gdy kierowca wzbudza wątpliwości co do stanu trzeźwości. Projekt promuje włączanie się dzieci, młodzieży i dorosłych we współpracę z samorządami, w przeciwdziałanie zachowaniom stanowiącym zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Koordynatorem projektu w szkole jest pani Magdalena Szychta.

Działania, które realizowane będą w szkole to:

- Przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
- Przeprowadzenie spotkań z rodzicami z elementem edukacji wspierającej trzeźwość za kierownicą
- Udział uczniów w warsztatach dla liderów młodzieżowych
- Udział uczniów w konkursie
- Przygotowanie na terenie szkoły tablicy tematycznej z informacją o kampanii

Wszystkie działania wpisują się w treści programu profilaktyczno – wychowawczego szkoły poprzez kształtowanie pozytywnych postaw społecznych i promowanie bezpiecznych zachowań.

SP w Zaborowie

Szkoła w Zaborowie uczła rocznicę wybuchu II wojny światowej

Pierwszy września kojarzy się nam głównie z dniem, w którym dzieci rozpoczynają nowy rok szkolny, czyli czas nauki i wytężonej pracy. Nie można jednak zapominać, że jest to także data, która przeszła do historii jako wybuch II wojny światowej, konfliktu, który pochłonął wiele istnień ludzkich.

Uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej w Zaborowie, w pierwszych dniach po rozpoczęciu roku szkolnego, upamiętnili poległych podczas wojny. Wszystkie klasy wraz z wychowawcami odwiedziły zaborowski cmentarz, na którym spoczywa wielu żołnierzy – ofiar I i II wojny światowej. Zapalili tam symboliczne znicze, złożyli kwiaty i w ciszy pomodlili się za zmarłych.

Znicze zapłonęły także pod krzyżem grunwaldzkim oraz pod tablicą upamiętniającą Jędrzeja Cierniaka, który został zamordowany przez hitlerowców w czasie okupacji niemieckiej.

Nie zapomniano również o grobie powstańca styczniowego i jednocześnie pierwszego kierownika szkoły, Józefa Prelicha.

Szczególne znaczenie miało nawiedzenie kaplicy Gunterów, w której spoczywa pisarz, a zarazem komisarz z czasów powstania styczniowego – Ignacy Maciejowski „Sewer”. Zabórscy uczniowie oddali mu hołd w związku z przypadającą 22 września 120. rocznicą jego śmierci. Warto nadmienić, że „Sewer” to wielka, choć mało znana postać. Chlubą jest dla nas fakt, że spoczywa on na naszym parafialnym cmentarzu.

Każda z akcji mających na celu upamiętnienie ofiar wojen jest dla uczniów wspaniałą lekcją historii, ale przede wszystkim okazją do rozbudzania postaw patriotycznych. Dzięki wyjściom na cmentarz i w inne miejsca pamięci poznają oni także lokalną historię i ważne postaci związane ze swoją miejscowością, które nie zawahały się stanąć w obronie Ojczyzny i oddać za nią życie.

Paulina Kałuża

Staże wakacyjne uczniów Technikum w Szczurowej

14 uczniów Technikum w Szczurowej wzięło udział w płatnych wakacyjnych stażach. Uczniowie kształcący się w zawodzie technik handlowiec i technik obsługi turystycznej 4 tygodnie wakacji przeznaczyli na doskonalenie swoich umiejętności zawodowych oraz zdobycie dodatkowych kompetencji. Staże zostały zorganizowane w ramach projektu „Fachowcy w swojej branży” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwo Małopolskie na lata 2014 - 2020. Uczniowie odbywali staż w firmach: Spółdzielnia Produkcyjno-Handlowa w Szczurowej, VICTORIA Eryk Dobosz, Biuro Podróży Goscia Tour, Restauracja-Hotel August, J. Niemiec Spółka Jawna,

Firma „MADA” Magdalena Mostek, Partner Działalność Handlowa Roman Hebal-Lidia Hebal, Firma Handlowo-Usługowa ETNA Elżbieta Waligóra.

Wartość wypłaconego stypendium to aż 32 200 zł, czyli 2300 zł dla każdego stażysty. Zaświadczenia o stażu z pewnością pomogą uczniom na rynku pracy.

Dziękujemy wszystkim Przedsiębiorcom za opiekę i współpracę ze stażystami oraz stworzenie im warunków do zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

ZS w Szczurowej

WSPARCIE POLSKIEJ SZKOŁY W DAJNOWIE NA LITWIE. AKCJA „DZIECIOM NA KRESACH”

Na dawnych Kresach Wschodnich Rzeczypospolitej, czyli współcześnie fragmentach obszarów państwowych Litwy, Białorusi i Ukrainy, według różnych szacunków żyje od około 1 miliona do 2 milionów Polaków. W zdecydowanej większości wywodzą się oni z rodzin, które w wyniku zmiany granic po II wojnie światowej i zabranii Polsce Kresów przez ZSRS, nie wyemigrowały do okrojonej terytorialnie Polski Ludowej. Powodów takiego stanu rzeczy należy doszukiwać się między innymi w dużym przywiązaniu do ziemi, która była często zamieszkiwana przez ich przodków od pokoleń. Ze swoją małą ojczyzną byli złączeni emocjonalnie, historycznie i gospodarczo. Pomimo, że ich cały dobytek był zazwyczaj bardzo skromny, to jednak stanowił efekt wieloletniego poświęcenia i pracy w pocie czoła. Niestety zdarzało się również i tak, że na skutek problemów stwarzanych przez lokalne władze, rodzina, która chciała wyjechać, zmuszona była aby pozostać. Takie sytuacje dotyczyły zwłaszcza ludność wiejską.

Kolejne pokolenia pozostałych na dawnych Kresach rodzin, stają na co dzień przed bardzo trudnym zadaniem zachowania polskiej tożsamości. Ogromną rolę w tym wyzwaniu, odgrywają oczywiście znajdujące się tam w niewielkiej liczbie polskie szkoły. Te placówki bardzo często nie są jednak dostatecznie dofinansowane i aby mogły dalej funkcjonować, potrzebują realnego wsparcia. W kontekście tej trudnej sytuacji, niezwykle pięknym gestem jest pomoc, którą niosą Rodacy mieszkający w Polsce. To wyciągnięcie pomocnej dłoni, poza tym jakże istotnym, materialnym aspektem, ma również znaczenie duchowe. Dla dzieci i nauczycieli ze szkół na dawnych Kresach, jest to piękny znak pamięci i solidarności.

W tym roku uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Zaborowie, Woli Przemyskiej i Uściu Solnym, włączyli się w bardzo wartościową akcję „Dzieciom na Kresach”, której celem jest wsparcie polskiej szkoły w Dajnowie na Litwie, w której uczą się 44 dzieci. Inicjatorami i głównymi realizatorami przedsięwzięcia jest Stowarzyszenie Bocheńscy Patriotci. Podczas akcji, uczniowie zebrali między innymi: chemię gospodarczą, środki czystości, zabawki i oczywiście artykuły szkolne. Dzieci i młodzież z gminy Szczurowa po raz kolejny udowodniły, że mają wielkie serca i są zawsze chętne pomóc tym, którzy tego potrzebują.

Mateusz Michalski

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Zaborowie.

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Woli Przemyskiej.

Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Uściu Solnym wraz z Panią Pauliną Dziurą - koordynatorką akcji w szkole.

III. Gala Naukowa

W niedzielne popołudnie, 3 października w sali widowiskowej Gminnego Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej po raz trzeci wręczone zostały Naukowe Stypendia Wójta Gminy Szczurowa. 34 stypendystów, wraz z rodzicami odebrało nagrodę za osiągnięcie bardzo dobrych wyników w nauce (średnia ocen minimum 5.20), wręczone zostało również jedno stypendium za szczególne osiągnięcia sportowe. W swoim przemówieniu, Zbigniew Moskal Wójt Gminy Szczurowa i jednocześnie pomysłodawca całego wydarzenia mówił:

Wyznaczajcie sobie cele i zawsze wytrwale dążcie do ich realizacji. Czy zdecydujecie się zostać lekarzem, artystą, sportowcem czy kucharzem, pamiętajcie, że nic w życiu nie przyjdzie wam łatwo. Nie wierzcie w łatwy sukces. Bycie dobrym w tym, co się robi zawsze będzie wymagało od Was pracy[...]Serdecznie dziękuję Wam, Drodzy Rodzice za to, że dla swoich dzieci jesteście wsparciem, źródłem siły i wytrwałości. Życzę Wam wielu kolejnych powodów do dumy z Waszych dzieci.

Wyróżnionym stypendystom gratulujemy wyników w nauce, osiągnięć naukowych i sportowych oraz życzymy dalszych sukcesów.

[UG]

Uczniowie SP im. Tadeusza Kościuszki w Strzelcach Wielkich

Uczniowie SP w Niedzieliskach

Uczniowie PSP im. mjr. Henryka Sucharskiego w Woli Przemyskiej

Uczniowie PSP im. Władysława Jagiełły w Zaborowie

Uczniowie SP im. Adama Mickiewicza w Szczurowej

Uczniowie ZSP im. Króla Kazimierza Wielkiego w Uściu Solnym

Z kart zaborowskiej oświaty

Niezmiernie ciekawe i cenne dokumenty szkolne zachowały się w archiwum w Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zaborowie. Są to:

1. Księga Protokołów Rady Pedagogicznej 4 - klasowej szkoły powszechnej w Zaborowie od 1906 roku.
2. Księga rozporządzeń z okólnikami C.K. Rady Szkolnej Okręgowej w Brzesku od 1899 roku.
3. Księga do spisywania protokolarnego obrad i uchwał Rady Szkolnej miejscowej w Zaborowie od 1895 roku.
4. Księga rachunkowa szkoły w Zaborowie od 1876 roku.

Choć początki szkolnictwa w Zaborowie sięgają roku 1843, to dopiero w roku 1878 powstała szkoła ludowa, wcześniej była to szkoła parafialna w której naukę sprawowali księża i organiści. Odkryte dokumenty, szczególnie Księga Protokołów Rady Pedagogicznej stanowią bardzo cenne źródło wiedzy o szkole na przełomie XIX i XX w. Są to dokumenty opisujące ówczesne metody dydaktyczne i wychowawcze zalecane w pracy z dziećmi i młodzieżą. Doskonale opisują stosunki panujące pomiędzy kierownikami szkoły, nauczycielami (najczęściej młodymi nauczycielkami po Seminariach Nauczycielskich), żonami kierowników, proboszczem oraz samymi nauczycielami. Wiele protokołów dziś może budzić niepokój a nawet lęk, szczególnie wśród uczniów. Dawniej niestety takie były realia. Aby dokładnie i dosadnie przedstawić sens tych zapisów cytujemy je w formie oryginalnej. Tak jak zostały zapisane ponad sto lat temu, z oryginalną pisownią, którą nie trudno było odczytać. Napisane starannym, kaligrafowanym pismem, dobrym atramentem na bardzo dobrym papierze. Stan tych dokumentów jest bardzo dobry, ich wartość historyczna jest znacząca. Na ich podstawie można zauważyć kolosalne różnice w metodyce i dydaktyce nauczania na przestrzeni wieków. Niektóre zapisy są tak ciekawe i oryginalne, że można je traktować jak anegdoty pedagogiczne. Nie zachowały się niestety protokoły z lat 1878 - 1905, najprawdopodobniej zostały zniszczone w czasie I wojny światowej, kiedy to Zaborów znajdował się blisko frontu na Dunajcu, a w szkole utworzono szpital, najpierw austriacki a później rosyjski. Pierwszy zachowany protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej został spisany 28 lutego 1906 roku. Kierownikiem szkoły był Józef Prelich, a nauczycielami

Wanda Fidakiewiczówna i Józef Gawenda. W latach 1908-1921 kierownikiem szkoły był Edmund Kotulski, z przerwą w latach 1914-1918, kiedy to kierownik został powołany do armii austriackiej, zaś pełniącym obowiązki kierownika była jego żona Marya Kotulska. Od roku 1921 do 1939 kierownikiem szkoły był Grzegorz Gluza.

Protokół z konferencji w dn. 28 lutego 1906 roku, którego głównym tematem było, jakich środków używać w szkole za karygodne przestępstwa uczniów i uczennic.

KARCER ZA PRZESTĘPSTWA UCZNIÓW.

„...Po zagajeniu odczytano protokół z ostatniej konferencji i przyjęto bez zmiany. Z powodu rozporządzenia Wysokiej C.K. Rady Szkolnej co do kar cielesnych względem dzieci uchwaliło Grono Nauczycielskie, aby porozumiano się z rodzicami, opiekunami i nauczycielami religii, aby ci wspólnie wpływali na młodzież szkolną i za przestępstwa odpowiednio karali. Panna Wanda Fidakiewiczówna kładzie wniosek, ażeby używano karceru i wpływano na ambicje. Józef Gawenda popiera wniosek panny Wandy Fidakiewiczówny i kładzie nacisk na wyrabianie ambicji, dalej podnosi, ażeby stawiano na środku, stawiano w ławce i przesadzano na inne miejsca.Pan kierownik podnosi, ażeby odnośnie do okólnika z nadejściem pory wiosennej pouczono dzieci o ochronie ptaków i zwierząt pożytecznych, dalej nadmienia, ażeby nie pozwalać zanieczyszczać sal, choćby ze względu na higienę. Grono nauczycielskie postanowiło z całą ścisłością przestrzegać porządku tak w klasie przed nauką, jak też poza szkołą, mianowicie, ażeby dzieci nie wyprawiały krzyków, gdy wracają do domu.”

Protokół z konferencji z 7 listopada 1906 roku.

CZYJA WINA? JAK KLASYFIKOWAĆ?

„...Na stopniu II tak nauka rachunków jak i czytania bardzo słaba. Nie jest to jednak вина obecnego nauczyciela, ale jego poprzednika, który zbyt pobłażał, nie przeprowadził klasyfikacji, za pewne mając, że braki uczniowie wkrótce uzupełnią. Wobec tego znalazło się na stopniu II kilkoro dzieci, zupełnie nie przygotowanych na tenże stopień. Z tego też powodu na przedstawienie nauczyciela pana Pawlikowskiego uchwalono cofnąć ze stopnia II na stopień I - 9 uczniów jako zupełnie na II stopień nie przygotowanych i nie nadających się”.

Protokół z konferencji z dnia 21 grudnia 1906 roku.

NALEŻY WPAJAĆ W MŁODOCIANE SERCA LITOŚĆ DO PTASZĄT.

„...Kierownik zagaja posiedzenie odczytaniem okólnika w dzienniku urzędowym jako przypomnienie aby pouczona działkę szkolną o ochronie ptaków i zwierząt pożytecznych. Poleca zatem kierownik aby w młodociane serca wpajano litość do ptasząt - żywiono je odpadami podczas mroźnej i śnieżnej zimy... Zwraca jednak kierownik skromną uwagę na słabą znajomość geografii, że strony świata powinno dziecko znać dokładnie tak na mapie jak i na bożym świecie”.

Protokół z konferencji z dnia 4 kwietnia 1907 roku w obecności C. K. Inspektora Szkolnego Erazma Juśkiewicza

PANDEMIE TO TEMAT PONAD CZASOWY

„...Po odbytej wizytacji na wszystkich stopniach nauki poczynił C.K. Inspektor Szkolny następujące uwagi. Na wstępie zaznaczył, że przybył na wizytację dlatego aby polecić tutajszym nauczycielom przydzielenie sobie godzin nauki a to w celu uzupełnienia straconego czasu i z powodu silnych mrozów, a w szczególności z powodu zamknięcia szkoły dla panującej szkarlatyny. W tym celu przedłożył nauczycielom do wyboru, albo uczyć w lipcu dwa tygodnie, albo co dzień do końca roku szkolnego po jednej godzinie. Zgodzono się jednogłośnie na drugi wariant”.

Protokół z konferencji z 10 grudnia 1908 roku.

NIE WOLNO JEST DZIECI ZOSTAWIAĆ BEZ DOZORU.

„...Pani Kotulska zarzuca pannie Gąsiorowskiej, że minęła się z wyznaczoną lekcją, gdyż nie przeprowadziła nowej lekcji. Lekcja ta zrobiła wrażenie powtórki z opowiadania, gramatyki i wystawiania. Nie poprawiała mazurowania, nie zajmowała wszystkich dzieci nauką. Kierownik popiera wywód pani Kotulskiej (prywatnie to żona kierownika) i dodaje, że lekcja ta powinna być inaczej przeprowadzona.... Podczas hospitacji zauważył kierownik co następuje: panna Gąsiorowska jako nowa siła nie zna jeszcze przepisów. Nie wie np. o tem, że nauczyciel jest obowiązany być w klasie wtedy, gdy dzieci zaczynają się schodzić do szkoły, bo nie wolno jest dzieci ani przed ani po nauce, ani podczas zostawiać bez dozoru. Ta nieznajomość regulaminu przyczyniła się także do tego, że kilka razy nauczycielka spóźniła się na dyżur przed nabożeństwem, a nawet i na nabożeństwo. Ks. Józef Fasuga zauważył, że dzieci nie należycie zachowują się przy wychodzeniu z domu do szkoły i prosi, by nauczyciele przypominali dzieciom te rzeczy. Także niektórzy chłopcy wychodzą po nauce zrobić nieporządki za kościołem, więc tych chłopców należy stosownie ukarać”.

Protokół z konferencji z 3 marca 1908 roku.

NIEPOSŁUSZNA NAUCZYCIELKA I STANOWCZY KIEROWNIK. TRZEBA SIĘ KIEROWAĆ ZEGARKIEM KIEROWNIKA.

„...Podczas hospitacji zauważył kierownik, że w naszej szkole nauka odbywa się ze względu na czas rozmaicie. Już na konferencji z 10 grudnia 1908 roku upomniał Kierownik pannę Zofię Gąsiorowską, by zawsze na czas z regulaminem i podziałem

godzin przybywała do swojej klasy. To upomnienie na nic się jednak nie przydało, gdyż panna Gąsiorowska przybywa do klasy godzinę i więcej za późno. I tak: Dnia 22 grudnia 1908 roku nadeszła dopiero o 9 godzinie i wymawiała się na ból głowy. Powinna była nauczycielka donieść o chorobie kierownikowi, by zarządził zastępstwo. Dnia 6 stycznia 1909 roku nie nadeszła przed nabożeństwem na czas przeznaczony. Nie dozorowała ani nie prowadziła dzieci do kościoła. Dnia 28 stycznia 1909 roku nie było nauczycielki do 8:3/4, kierownik zaczął naukę. Gdy nauczycielka nadeszła zapytał się jej kierownik, która u niej godzina ta odpowiedziała, że 5 minut po 8-mej. Dnia 28 lutego 1909 roku nie pojawiła się nauczycielka znowu na nabożeństwie, a nawet nie raczyła usprawiedliwić nieobecności. Dnia 1 marca 1909 roku przybyła do szkoły na naukę dopiero o 8:1/2 rano. Wobec tego zmuszony jest kierownik polecić nauczycielce pannie Zofii Gąsiorowskiej po raz ostatni, by zechciała się zastosować do przepisów, w przeciwnym razie będzie kierownik sprowokowanym donieść o tem do Świątnej C. K. Rady Szkolnej Okręgowej. Tak samo chciałby Kierownik poprosić p. Zofie Gąsiorowską by Panna nie rozporządzała się szkołą ale czekała na zarządzenia Kierownika. Za wczas zawsze prowadzi dziewczęta do kościoła, gdy chłopcy jeszcze nie ustawieni, skutkiem czego zakrada się niebyswały w tej szkole nieporządek. Co do spóźniania tłumaczy się p. Zofia Gąsiorowska tem, że kieruje się swoim zegarkiem, gdyż nie ma wspólnego ani dzwonka. Wobec tego Kierownik dodaje, już p. Nauczycielce wspominał o tem, że musi się kierować zegarkiem Kierownika i zarzuca jej, że nie kieruje się ani swoim zegarkiem, gdyż było u Niej przy przybyciu 8:5 minut. Nauczycielka przyznaje, że nie kieruje się swoim zegarkiem”.

Protokół z konferencji z dnia 27 maja 1909 roku

TU TAK BYĆ MUSI....

„...Omówienie lekcji praktycznej p. Zofii Gąsiorowskiej. Kotulska zauważyła, że powiastka nie była zupełnie metodycznie przeprowadzona to z tego powodu, że nie było wyjaśnienia wyrazów przed ale po przeczytaniu opowiadania. ... Przy dyktacie pouczała nauczycielka każde dziecko z osobna, a inne dzieci nie korzystały z tego pouczenia, niektóre nawet z tego powodu nie poprawiło swego dyktatu, a to te które siedziały przy oknie, gdzie nauczycielka nie miała przystępu. Dalej uważać należy za wielki błąd merytoryczny polecać dzieciom czytanie za kolejką. W ten sposób przyzwyczajają się do nieuwagi, gdyż tylko to dziecko uważa, które ma czytać.... Co do drugiego zarzutu to zauważyła, że nauczycielki w szkołach wydziałowych po miastach dają takie noty (stopnie), to dla czegożby nie można postąpić tu na wsi. Kierownik zwrócił jej uwagę, że go obchodzi tutejsza szkoła a żadnej innej nie krytykuje. Tu tak być musi...”.

KONIEC CZĘŚCI 1. CIĄG DALSZY NASTĄPI....

Mieczysław Chabura
Dyrektor SP w Zaborowie

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA **KOGEL - MOGEL**

Zjedz smacznie i zdrowo!

**ZAMÓW
PYSZNE
JEDZENIE!**

**DANIE DNIA - 11 zł
SAŁATKI - 10 zł**

OBSŁUGA IMPREZ OKOLICZNOŚCIOWYCH:

- SZKOLENIA
- KONFERENCJE
- WESELA
- CHRZTY
- KOMUNIE
- PRZYJĘCIA RODZINNE

- INDYWIDUALNA WYCENA

**DANIE DNIA, SAŁATKI - ZAMÓWIENIA POD NR. TEL. 533 032 820
OBSŁUGA IMPREZ OKOLICZNOŚCIOWYCH TEL. 600 852 812**

32-820 Szczurowa,
ul. Rynek 14

 /kogelmogelszczurowa

